

ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ

တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအခိပညီ ဒီး တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဟံၣ်ဖျါလၢလၢာ်န့ၣ် တဟံၣ်ဃုာ် တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဒီး တလိာ်ခဲလၢာ်ဘၣ်
တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ အပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ အကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး
တၢ်အကံၢ်အစီသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစ့ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ အဂီၢ်န့ၣ် ကွၢ်သဃဲၤ Medicaid HCBS DD တၢ်ညိက့ၢ်တၢ်ခွဲး
လၢအကြးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးလၢ အသ့ညိက့ၢ်

ပုၤနီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤတဂ့ၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ထီၣ် လၢလၢပဲၤပဲၤ (CDD)
တၢ်ညိက့ၢ်တၢ်ခွဲး ပုၤဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပဲၤ လၢ နီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤတဂ့ၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ထီၣ်
မုၢ်နီၣ် (DDAD) တၢ်ညိက့ၢ်တၢ်ခွဲး

NFOCUS တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ခိး(ဒ)နီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်

ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ - ခၢၣ်စးကရၢ 8338

တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ အခိပညီ

ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ မ့ၢ်တၢ်အလုၢ်အလၢ လၢတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတခါ ဟ့ၣ်ထီၣ် ဖဲ တၢ်ဖိးတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ်
တၢ်ကရၢကရိ အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ, ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ, မ့တမ့ၢ်
ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ ကရူၢ်, မၤလိ တၢ်မၤ တၢ်သ့ဖဲးသ့မၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်မၤတၢ်သကဲပဝးလၢ အကြး, သ့သူအီၤ ဖဲ
ခါဆူညါ တၢ်ကွၢ်ဃုာ် တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢအပြုၤလိာ်သး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤ တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်

- A. ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ ဃုထၢထီၣ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ တခါစုာ်စုာ်န့ၣ် သ့ၣ်ထီၣ်အသးဖဲ အဝဲသ့ၣ်
တၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
 - 1. တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ကြးမၤအါထီၣ် တၢ်ဒီးသန့သး ဒီး တၢ်ကရၢကရိ တၢ်ဟံၣ်ဖျိာ်; ဒီး
 - 2. တၢ်ညိက့ၢ်ခွဲး တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလၢ အဃုထၢထီၣ် ဒီး ပုၤလၢအဟ့ၣ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် မၤနီၣ်တၢ် ဖဲ
ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ ပုၤတကစုာ်စုာ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တၢ်တီၢ်ကျဲၤ (ISP) န့ၣ်လီၤ.

B. ကရူာ်ဆံး တာ်လုာ်အိာ်သးသမူ တာ်ဆိာ်ထွဲ နှာ် ဟံာ်ဃာ်ဒီး:

1. 21. တာ်အခွဲးအယာ်သ့ာ်တဖာ် လာ် ပုာ်နုာ်လီာ်မာ်သကီး တာ်ဖိ အဂီာ်နှာ် ကဘာ်ဟ့ာ်အပူာ် ဖဲ မာ်နုာ် တာ်မာ်တါလဲာ်ဒီဖျိ လာ် တာ်ကရုာ်ကရိ တာ်ဖဲးတာ်မာ်တါလီာ်တာ်ကျဲ အပူာ် နှာ်လီာ်.
 - a. ပုာ်နုာ်လီာ်မာ်သကီးတာ်ဖိ အဒီးနှာ် ကရူာ်ဆံး တာ်လုာ်အိာ်သးသမူ တာ်ဆိာ်ထွဲ နှာ် တဒီးနှာ် တာ်မာ် ဒီဖျိလာ် တာ်ကရုာ်ကရိ တာ်ဖဲးတာ်မာ်ဘာ်.
 - b. ခာ်စးကရုာ် ပုာ် ဟ့ာ်မာ်စာ်တာ်ဖိနှာ် ဖိာ်ဃာ်တာ်အာ်လီာ်အီလီာ် လံာ်လာ်တာ်ဖဲးတာ်မာ် အဂီာ် ဒီးတာ်ဖဲးတာ်မာ်နှာ်ဟ့ာ်တာ်အပူာ်ဆူ ခာ်စးကရုာ် ပုာ်ဟ့ာ်မာ်စာ်တာ်ဖိ လာ် လံာ်အာ်လီာ် အီလီာ် အဂီာ် နှာ်လီာ်.
 - c. ခာ်စးကရုာ် ပုာ် ဟ့ာ်မာ်စာ်တာ်ဖိ နှာ် ဟ့ာ်တာ်အပူာ် ဆူ ပုာ်နုာ်လီာ်မာ်သကီးတာ်ဖိ မ့တမ့ာ် ပုာ်နုာ်လီာ်မာ် သကီးတာ်ဖိ ကရူာ်လာ် အမာ်ပုာ်ထီာ် တာ်မာ်နှာ်လီာ်.
2. တာ်အခွဲးအယာ်သ့ာ်တဖာ် ဘာ်ဃးဒီးတာ်ရဲလီာ်မုာ်လီာ်မုာ်လီာ်ခိဆုာ် လာ် ပုာ်နုာ်လီာ်မာ်သကီးတာ်ဖိသ့ာ်တဖာ် ဒီး ပုာ်မာ်တါဖိ သ့ာ်တဖာ် အဘာ်စာ် မ့တမ့ာ် ပုာ်ပုာ်တါဖိ သ့ာ်တဖာ်; ဒီး
3. တာ်တိစာ်မာ်စာ် လာ် နီာ်ကစာ် တာ်အံးထွဲကွာ်ထွဲ, တာ်အိာ်ဆူာ်အိာ်ချ့ တာ်အံးကွာ်ကွာ် တာ်ဟူးတာ်ဂဲာ်သ့ာ်တဖာ်, ဒီး တာ်ပာ်ဆုာ်ရဲာ်ကျဲ.

C. ကရူာ်ဆံးတာ်လုာ်အိာ်သးသမူတာ်ဆိာ်ထွဲနှာ်တမ့ာ် တာ်ဖဲးတာ်မာ်ဟံာ်ဖိာ် လာ်အပြာ်လီာ်သး နှာ်ဘာ်.

D. ကရူာ်ဆံး တာ်လုာ်အိာ်သးသမူ တာ်ဆိာ်ထွဲ မ့ာ်လာ် တာ်မာ်လီာ်သ့ထီာ်သး တာ်တိစာ်မာ်စာ်တခါ ဒီး ကဘာ်ဟံာ်ဃာ် တာ်အလုာ်အလါ တာ်ရဲာ်တာ်ကျဲသ့ာ်တဖာ် နှာ်လီာ်. ပုာ်တဂါစုာ်စုာ် တာ်အလုာ်အလါ တာ်ရဲာ်တာ်ကျဲ သ့ာ်တဖာ် ကဘာ်မာ်, ဒီး ကဘာ်မာ်နီာ် တာ်ဂုာ်တာ်ကျဲသ့ာ်တဖာ် ဖဲ တာ်တိစာ်မာ်စာ် ဟ့ာ်ထီာ်အဆာ်ကတီာ်အခါ နှာ်လီာ်.

E. တာ်အဒိသ့ာ်တဖာ်ဘာ်ဃးဒီး ကရူာ်ဆံး တာ်လုာ်အိာ်သးသမူ တာ်ဆိာ်ထွဲနှာ် ဟံာ်ဃာ်ဝဲ ဘာ်ဆာ် တာ်ဟံာ်ဃာ် တာ်အိာ်ဘာ်လာ် ပုာ်တဂါစုာ်စုာ် မ့တမ့ာ် ပုာ်မာ်တါဖိ လာ်အမာ်တါမာ် လာ်အမ့ာ်:

1. တာ်မာ်ဂုာ်ကဲထီာ် ဟံာ်ဃာ်;
2. ကုာ်တဟံာ် / တာ်မာ်ကဆီ မ့ခိာ်ဖိ
3. တာ်မာ်ကဆီကဆီတါ;
4. ဆီလီာ်ဟံာ်လီာ် မ့တမ့ာ် ချဲး လံာ်တီ လံာ်မိသ့ာ်တဖာ်;
5. ဟးဆုာ်လံာ်တာ်ကစီာ်;
6. တာ်ဆူာ် မ့တမ့ာ်
7. ကဆူာ်ကဆီ စီာ်နီာ်ခိာ် သ့ာ်တဖာ်, တာ်သ့စီကွာ် လီာ်ခိ, မ့တမ့ာ် ဘိာ်စုာ် နီာ်တါ

- F. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲ နှ် အိမ်ဒီး တင်ဟ်ပနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဟ်ဖျါ လၢလၢအသးန့ၣ်လီၤ:
1. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲန့ၣ် တသ့ဟ့ၣ်ထီၣ် ဆူ ပှၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ အတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ငါလီၤ, ဖံးတၢ်မၤတၢ်, မ့တမ့ၢ် ပၤဆၢ တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ န့ၣ်ဘၣ်.
 2. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲ န့ၣ်သ့မၤန့ၢ် ဒၣ် ထဲ ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိး တၢ်ဖိ အဆၢတံၢ်အသး ဒ်သိး အတကြၢး ဝဲဘၣ်ဝဲ လၢ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ တင်လှ်အိမ် သးသမူလၢအဆိ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ.
 3. ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ သ့ဒီးန့ၣ် ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲန့ၣ် တၢ်ဟ်ဖိၣ်သကိး မုၢ်န့ၢ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ် န့ၣ်ရံၣ်ဟ်ဖိၣ် ခဲလၢၣ်ခဲဆ့ န့ၣ် တသ့ အါန့ၢ် 35 န့ၣ်ရံၣ် ဖဲ တနွံအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တနွံန့ၣ် စးထီၣ် ဖဲ မုၢ်တန့ၢ် ဂီၤခီ 12:00 တုၤ အိမ်ဘုးန့ၢ် မုၢ်န့ၢ်ခီ 11:59 န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဆါ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်:
 - a. ပှၤဒိၣ်တၢ်ခိၣ်ပှၤ မုၢ်န့ၢ်;
 - b. တၢ်သကိးပဝးလှ်လှ် လၢ-ဟံၣ်ပှၤ;
 - c. တၢ်ကရၢကရိ တၢ်န့ၢ်လီၤဟ်ဖိၣ်လၢသးတမံၤဃီ;
 - d. မုၢ်ဆါ တၢ်ဆိပ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်;
 - e. ကသံၣ်ကသီ လၢ-ဟံၣ်ပှၤ တၢ်အိမ်တၢ်ဆိးလှ်လၢအဂီၢ်;
 - f. တင်လှ်အိမ်သးသမူလၢအဆိ: ဒီး
 - g. တင်လှ်အိမ်သးသမူ တၢ်ဘျီထီၣ်ကဒါက့ၤန့ၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ တၢ်ကွၢ်ဃု ဒီး တၢ်န့ၣ်လိတၢ်ဖံးတၢ်မၤ.
 4. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲ န့ၣ် တသ့ဟ်ဃုာ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတခါခါ မ့တမ့ၢ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ သ့ဒီးန့ၢ် တၢ်လီၤ ခီဖျါကမုၢ်ၢ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ဟ်ဃုာ်ဒီး:
 - a. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် အအိမ်ဖဲ ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ လီၢ်ကဝီၤကိ ကီၢ်ရဲၣ်, ဟ်ဃုာ်ဒီး ကိ-ဝံၤ အလီၢ်ခံ တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤ ဒီး မုၢ်ဆါခီ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲ ကိ ပှၤအဆၢကတီၢ် လၢအမ့ၢ်တၢ်ကီၢ်ခါ ကိပှၤမုၢ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, ကိန့ၢ်သဘျုးသ့ၣ်တဖၣ် လၢအကတံၢ်ကတီၢ်ဟ်စၢၤ, ဒီး သရၣ်သရၣ်မုၢ်လၢ ဟ့ၣ်-တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ မုၢ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ;
 - b. ဖဲကိ တၢ်ဆၢကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် ဆၢတံၢ်ခီဖျါ လီၢ်ကဝီၤကိ ကီၢ်ရဲၣ် လၢ ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ အဂီၢ်အခါန့ၣ် ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ မုၢ် ကိတၢ်ဃုထၢ (ကမုၢ်ၢ်, ပှၤနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ, မ့တမ့ၢ်ဟံၣ်) န့ၣ်လီၤ; ဒီး
 - c. တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ န့ၣ်ရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအဟ့ၣ်ထီၣ် မ့တမ့ၢ် သ့မၤန့ၢ် န့ၣ် ဟ်ဃုာ်ဒီး မုၢ်ဆါ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ တၢ်ဟ်ဃုာ်န့ၣ်ရံၣ် ခဲလၢၣ် 35 န့ၣ်ရံၣ် ဖဲ တနွံအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.
 5. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲန့ၣ် တသ့ ဒီပစိာ်လၢ, တၢ်လဲလိာ်အလီၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအဂၤ အဒ်သိးသိးသ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ထီၣ် ခီဖျါ Medicaid န့ၣ်လီၤ.
 6. ကရူအိမ်: တင်လှ်အိမ်သးသမူ တင်ဆိပ်ထွဲန့ၣ် ကဘၣ်မၤ ကတၢ် ဖဲ ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ စးထီၣ်မၤ တၢ်ပြၢလိာ်သး, ဟ်ဖိၣ်တၢ်မၤ ဖဲ တၢ်ကရၢကရိ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ အဟံၣ်ဖျါ လၢလၢာ်န့ၣ် တဟံၣ်ဃုာ် ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တၢ်လိာ်ဘၣ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဝဲန့ၣ် တၢ်ဟံၣ်လၢ ကကဲထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ညီၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဃးဒီး ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ DD တၢ်ညိကွံာ်တၢ်ခွဲး အလီၤဆီ န့ၣ်လီၤ.

- A. ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိခဲလၢာ် ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ညိကွံာ်တၢ်ခွဲး တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်:
 - 1. မ့ၢ်ဝဲ Medicaid ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တဂၤ;
 - 2. မၤဟိံထွဲ တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးဒီး နံၣ်တြၢၤစကၤ တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ခိး(၁) ဒီး နံၣ်တြၢၤစကၤ ကီၢ်ရဲၣ် တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်;
 - 3. မၤဟိံထွဲ တၢ်အပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢ ဟံၣ်ဖျါဖဲ Medicaid ဒီး တၢ်ဆၢကတီၢ်-အယံာ် တၢ်အံးထွဲကွံာ်ထွဲ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တၢ်တူၢ်လိာ်မုာ် ဝဲကျိၤ အသိး န့ၣ်တက့ၢ်;
 - 4. မၤပျဲထီၣ် DHHS တၢ်သိၣ်လိ လၢ တၢ်ဃုာ်ကညးအသိး; ဒီး
 - 5. သူ တၢ်ပလီၢ်ဆီ ကိးမံၤဒဲး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- B. ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆီၣ်ထွဲန့ၣ် သ့ၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤ ဒီဖျိလၢ DD ခၢၣ်စးကရၢ ပုၤမၤစၢၤတၢ်ဖိ န့ၣ်လီၤ.
 - 1. DD ခၢၣ်စးကရၢ ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ အံၤ မ့ၢ် ဒီပနံၣ်တခါ လၢ အဆဲးလီၤအမံၤ လၢ Medicaid ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ ဒီး ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသး ဒီဖျိလၢ DHHS ဒ်သိး ကဟ့ၣ်ထီၣ် DD တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး အိၣ်ဒီးမူဒါလၢ:
 - a. တၢ်ဒီးလဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ပုၤလၢ အမၤတၢ်လၢ ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ;
 - b. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤ လၢပုၤမၤတၢ်ဖိ န့ၣ် သူၣ်ထီၣ်အသးဖဲ အဝဲသ့ၣ် တၢ်သ့ဖဲသ့မၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်လဲၤဒီဖျိ, ဒီး တၢ်ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်;
 - c. ဟ့ၣ်ထီၣ် တၢ်သိၣ်လိ ဒ်သိး ကမၤလီၤတံၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကြးဝဲဘၣ်ဝဲ ဒ်သိး ကဟ့ၣ်မၤစၢၤ တၢ်အံးထွဲကွံာ်ထွဲ အပတီၢ်လၢ အလိာ်ဘၣ်;
 - d. ဘၣ်လိာ်သး လၢ ကမၤ တၢ်သိၣ်လိ တၢ်တိာ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် အကြးန့ၣ်ဘၣ်လၢ DHHS;
 - e. မၤလီၤတံၢ် တၢ်သ့မၤန့ၣ်အလၢအပဲၤ ဒီး တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ အကံၢ်အစီ; ဒီး
 - f. တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ တၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂၤ သ့ၣ်တဖၣ်.

- C. ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆီၣ်ထွဲန့ၣ် တသ့ကဲ နီၢ်ကစၢ်-တၢ်န့ၣ်ကျဲ န့ၣ်ဘၣ်.
- D. ပုၤတဂၤလၢအဘၣ်ဃးလိာ်သးဒီး ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ, ဘၣ်ဆၣ် တမ့ၢ် ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးမူဒါလၢဖိးသဲးစး ဘၣ်ဃးဒီး ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ န့ၣ် သ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ် ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆီၣ်ထွဲန့ၣ်ဖဲ အဝဲသ့ၣ် ဘၣ်လိာ်အသးလၢ တၢ်လိာ်ဘၣ် အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ န့ၣ် သ့မၤန့ၣ် ထဲ ခၢၣ်စးကရၢ ပုၤဟ့ၣ်ထီၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အယိ, ပုၤလၢအဘူးတံၢ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ် ခၢၣ်စးကရၢ ပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

အပူသွပ်တဖန်

- A. ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲန့ၣ် ကဘၣ် ပှၤ ဖဲ ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိး တၢ်ဖိ တနံၣ်တဘျီ ပှၤတဂၤစ့ၣ်စ့ၣ် စ့ၣ်ဖျိၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.
- B. ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲန့ၣ် ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစ့ၣ် လၢ တနံၣ်ရံၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.
- C. တၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့ၣ် ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ဝံၣ်တံၣ်ဆှၢ တၢ်မၤန့ၣ်:
 - 1. ဟံၣ်ဃးဒီး တၢ်အပူၤ ဖဲ ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ အတီၢ်ပှၤ;
 - 2. တဟံၣ်ဃး တၢ်အပူၤ လၢ တၢ်လီၤ ဖဲ ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ စးထီၣ်အသးအခါ; ဒီး
 - 3. တၢ်အပူၤ တဟံၣ်ဃးလၢ ကရူၢ်ဆံး တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ တၢ်ဆိၣ်ထွဲ အကတၢ်န့ၣ်ဘၣ်.
- D. တၢ်ညိကွံၣ်တၢ်ခွဲးစ့ၣ်ဖျိၣ်သ့ၣ်တဖန် တသ့သ့ လၢ:
 - 1. ကဟ့ၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဖဲန့ၣ်အါထီၣ် ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ တၢ်မၤအဘူးအလဲသ့ၣ်တဖန်; မ့တမ့ၢ်
 - 2. တၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့ၣ်လၢ တၢ်တမံၤမံၤလၢအဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ် ပှၤသးလၢကမၤတၢ်တမံၤမံၤ အဂီၢ်, စ့ၣ်ထွဲ သ့ၣ်တဖန် လၢ တၢ်ဖိးတၢ်မၤအဂီၢ်, တၢ်လုၢ်အိၣ် သးသမူ တၢ်သိၣ်လိ လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့ၣ်သ့ၣ်တဖန် လၢ တဘၣ်ဃးလိာ်သး, မ့တမ့ၢ် ကဟံၣ်ဃးအါထီၣ် ပှၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိ တၢ်မၤအဘူးအလဲသ့ၣ်တဖန် န့ၣ်လီၤ.
- E. DD တၢ်အပူၤသ့ၣ်တဖန် န့ၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ် အသး ဖဲ [DD ပှၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ ဝဲး\(ဘၢ\)လိာ်ကဘျီးပၤ\(webpage\)](#)အပူၤန့ၣ်လီၤ.
 - 1. အပူၤတဘျီအဂီၢ်န့ၣ် ကြးမၤန့ၣ် အဘူးအလဲတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ထဲတခါ န့ၣ်လီၤ.
 - 2. စးထီၣ်မုၢ်နံၣ်မုၢ်သီန့ၣ် မ့ၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢရဲၣ်ကျဲၤ အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ; အဘူးအလဲ တၢ်ဆၢကတီၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤ မ့ၢ်တအိၣ်လၢၣ် ဘၣ်န့ၣ် ကဖဲန့ၣ် မုၢ်နံၣ်အကတၢ် အသီ တဘျီဃီ န့ၣ်လီၤ.